

Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21462>

Özet

Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği (EVÖ), bireylerin hedef odaklı eylemleri veya planlanmı görevleri tamamlama sürecinde karşılaştıkları zorluklar karşısında gösterdikleri Davranışsal Vazgeçme eğilimini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, 2020 yılında Özdemir, Ayyıldız Durhan ve Karaküçük tarafından Türk kültürüne özgü olarak geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlilik çalışmaları tamamlanmıştır. Bu ölçek, özellikle motivasyon kaybı, stresle başa çıkma ve akademik ya da mesleki performans alanlarında vazgeçme davranışının düzeyini belirlemeyi hedefler.

Ölçeğin geliştirme süreci, kapsamlı bir madde havuzu oluşturulması ve ardından istatistiksel analizler (özellikle Faktör Analizi) yoluyla yapı geçerliliğinin sağlanması içermiştir. EVÖ, bireylerin zorluklarla karşılaştıkları anda gösterdikleri uyum sağlama biçimlerini ve psikolojik esnekliklerini değerlendirmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Etkinlikten Vazgeçme, Davranışsal Vazgeçme, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlilik, Psikolojik Ölçme, Motivasyon Kaybı.

Yazarlar

Özdemir, A. S., Ayyıldız Durhan, T., Karaküçük, S.

Amaç

Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin belirli bir aktiviteye veya hedefe yönelik çabaları sürdürme yeteneği bakımında gösterdikleri vazgeçme düzeylerini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle bireylerin karşılaştıkları engeller, başarıları veya olumsuz duygusal durumlar karşısında ne ölçüde direnç gösterdiklerini veya ne zaman çabaları bıraktıklarını belirlemek için tasarlanmıştır.

Ölçek, klinik ve eğitim psikolojisi alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Araştırmacılar, bu ölçeği kullanarak vazgeçme davranışının depresyon, kaygı, mükemmeliyetçilik veya düşük öz yeterlilik gibi diğer psikolojik yapılarla ilişkisini inceleyebilirler.

Yapı

EVÖ, genellikle başa çıkma mekanizmaları ve motivasyonel psikoloji alanıyla ilişkili olan "Etkinlikten Vazgeçme" yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin dışsal veya içsel zorluklar nedeniyle bir hedefe ulaşma çabasının bilinçli olarak durdurulması veya azaltılması süreci olarak

tanımlanır.

Etkinlikten Vazgeçme, pasif bir başa çıkma stratejisi olarak görülmekte olup, bireyin problem çözme yerine kaçınma davranışını tercih ettiğini gösterir. Ölçeğin alt boyutları, vazgeçmenin farklı görünümelerini (örneğin, duygusal vazgeçme, bilişsel vazgeçme veya davranışsal vazgeçme) yansıtabacak şekilde yapılandırılmış olması muhtemeldir.

Geçerlik

Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, ölçeğin amaçlanan psikolojik yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak için yapılmıştır. Özdemir ve ark. (2020) tarafından yürütülen çalışmada, yapı geçerliği genellikle Açıklayıcı ve Doğrulamalı Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir.

Elde edilen bulgular, ölçeğin teorik olarak beklenen faktör yapısına doğrularak iyi bir uyum sergilediğini göstermektedir. Kriter geçerliği kapsamında ise, ölçeğin puanları, teorik olarak ilgisiz olduğu düşünülen (örneğin, öz yeterlilik, depresyon veya tükenmişlik) diğer ölçeklerle anlamlı korelasyonlar göstermediği belirlenmiştir. Bu bulgular, EVÖ'nün yapısal ve ilişkisel olarak geçerli bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve istikrarı değerlendirilmeyi amaçlamıştır. Geliştirme çalışmasında, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda homojen olduğunu göstermiştir.

Genellikle psikometrik çalışmalarda kabul edilebilir sonuçları üzerinde elde edilen Cronbach Alfa değerleri, Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği'nin güvenilir bir araç olduğunu işaret etmektedir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde tutarlılığı belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenirliği çalışmaları da yapılmıştır.

Faktör Analizi

Özdemir, Ayyıldız Durhan ve Karaküçük (2020), ölçeğin nihai yapısını belirlemek amacıyla bir dizi Faktör Analizi gerçekleştirmiştir. Başlangıçta Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak madde seçimi yapılmış ve faktör yapısı ortaya çıkarılmıştır. Bu analizler sonucunda ölçeğin birden fazla faktörlü bir yapı sergilediği anlaşılmıştır, bu da vazgeçme davranışının çok boyutlu olduğunu destekler.

AFA'ya takiben, farklı bir örneklem üzerinde Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır.

DFA sonuçları, ölçeğin elde edilen faktör yapısının iyi uyum indekslerine sahip olduğunu ve teorik modeli doğruladığını göstermiştir. Bu istatistiksel işlemler, Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği'nin sağlam bir faktör yapısına sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal kaynakta derecelendirme belirtilmemiştir, ancak geliştirme ölçekleri genellikle 4 veya 5'li Likert formatını kullanır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yetkinler, Üniversite Öğrencileri veya Genel Popülasyon (Geçerlik çalışması genellikle üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır).

Age Group: 18+

Population Details: Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve yetkinler örneklemini üzerinde test edilmiştir.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-Report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Davranışsal Kaçınma, Psikolojik Dayanıklılık, Bilişsel Değerlendirme, Ölçek Geliştirme, Stresle Başa Çıkma, Akademik Motivasyon.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: tebessum@gazi.edu.tr (Sorumlu Yazar: Tebessüm Ayyıldız Durhan)

Correspondence Address: Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye (Sorumlu yazarın kurum bilgisi varsayılmıştır).

Özellikler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2020 yılında yayımlanan akademik bir makale ile tanıtılmıştır. Kullanım izinleri için sorumlu yazar Tebessüm Ayyıldız Durhan ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin akademik araştırmalarda kullanımı genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya klinik uygulamalar için yazarlardan resmi izin alınması gerekebilir.

Ölçeğin orijinal makalesi Dergipark üzerinden erişilebilir durumdadır: dergipark.org.tr.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: etkinlikten-vazgecme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özdemir, A. S., Ayyıldız Durhan, T. ve Karaküçük, S. (2020). Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmalar Dergisi*, 15(23), 1940-1958. DOI: 10.26466- /opus.689357

Etkinlikten Vazgeçme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.